

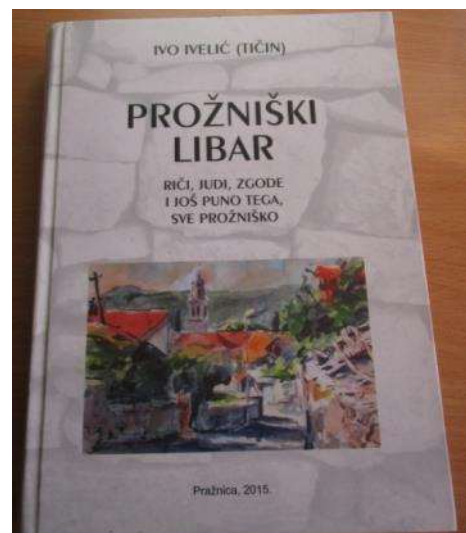
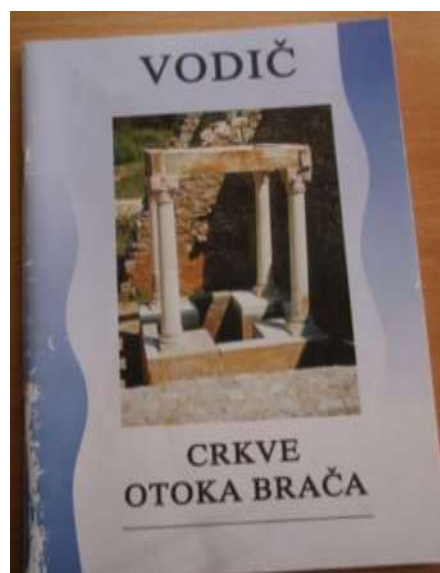


# KAMPANELI - SVJETIONICI VJERE I KULTURE

## ***CILJEVI PROJEKTA:***

- **Istražiti povijest zvonika**
- **Istražiti različite tipove zvonika u našem zavičaju otkriti vrijeme i način gradnje**
- **Spoznati koja je funkcija zvonika**
- **Uočiti kakva su zvona, kojem vremenu pripadaju, čemu su sve zvona služila**
- **Povezati život ljudi (običaje) sa crkvenim zvonima**
- **Pronaći neke zanimljivosti o kampanelima i zvonima**

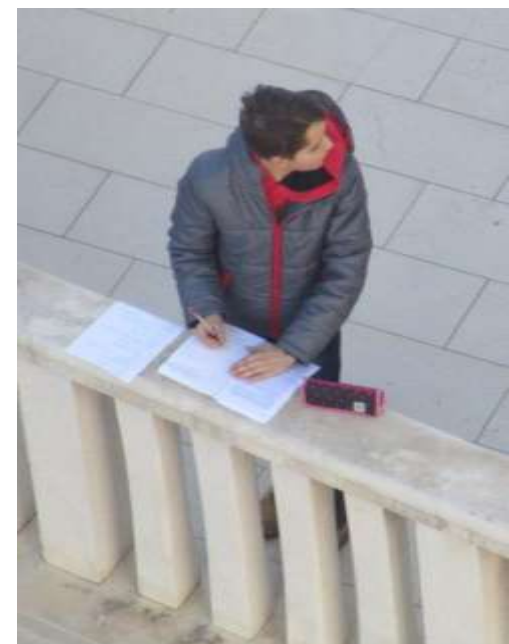
# Početak projekta



**Projekt smo započeli proučavanjem literature i drugih pisanih podataka.**



- **Nakon toga krenuli smo na teren. Uspeli smo se na sve bračke kampanele.**



- Mjerali smo, skicirali, opisivali, fotografirali i slagali prezentacije





- Prvo što ugledamo dolazeći u neko mjesto su crkve sa svojim zvonicima



- **Za vjernike imaju posebno značenje, ali i ljubitelji lijepoga dive im se. Svjedoče o kontinuitetu vjere kroz stoljeća i ljepoti sakralne arhitekture**





- **Oni imaju simboličko značenje, simboliziraju Božji grad na zemlji.**



- **Zvona na kampanelu pozivaju narod i upućuju ga da se okrene Bogu.**



**Na njima se nalaze satovi koji otkucavaju ure i označuju prolazni ritam života, čovjeka putnika.**

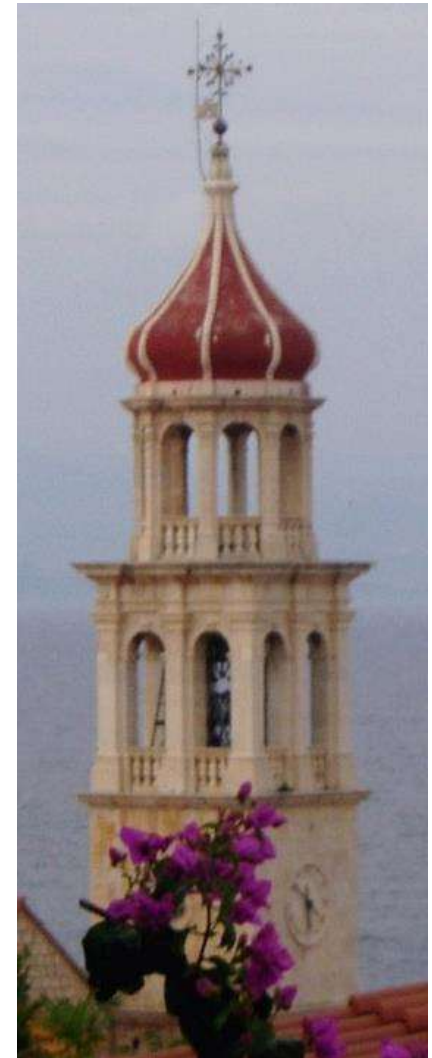
# ŠTO JE KAMPANEL?



- To je toranj za smještaj crkvenih zvona u sklopu crkve ili kao odvojeni objekat.

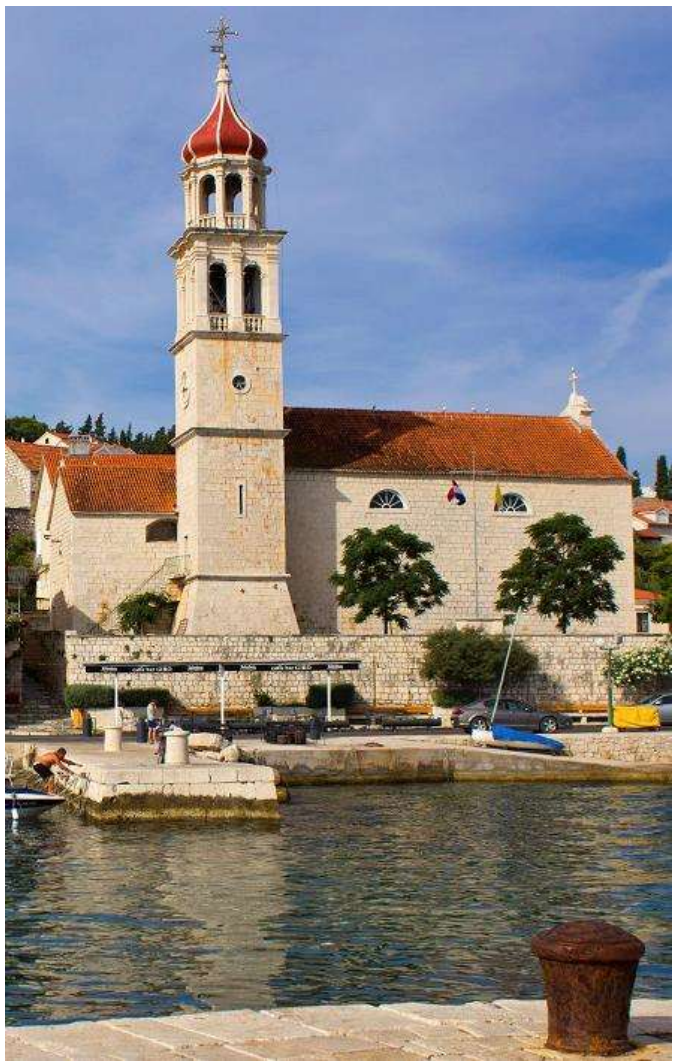
# *TIPOVI KAMPANELA*

- Na preslicu
- U obliku lukovice
- U obliku piramide





**Kampanel na preslicu je  
vertikalni produžetak  
pročelja s otvorima za  
zvona.**



Kampanel na lukovicu može imati krov obojan u crveno ili od kamena

# Kampanel na piramidu







- U opasnim vremenima služili su kao utočište i obrana.



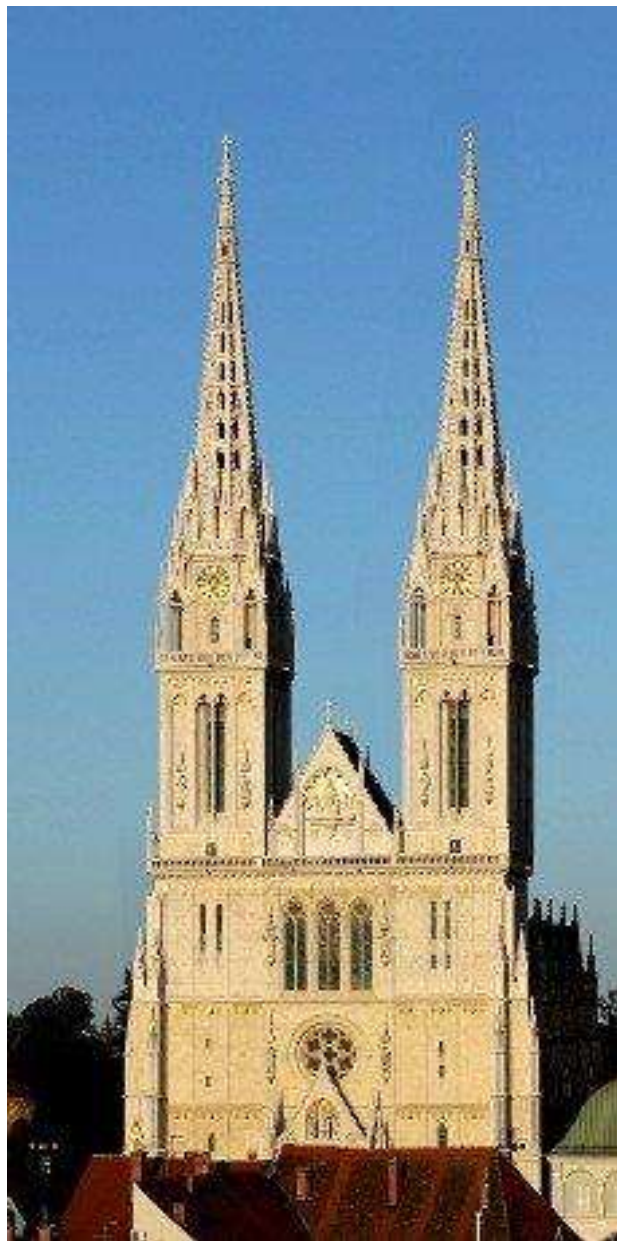
- U najstarije doba zvona su se stavljala na drvene grede.
- Kasnije su došle preslice.



- **Kampaneli najčešće imaju krov ali mogu biti i bez njega. U 15. st. kampaneli su većinom četverokutnog oblika, ali neki su bili građeni i kao osmerokuti. Prvi crkveni kampanel sagrađen je u 5. st. u Siriji i četvrtastog je oblika.**



- **Najstariji europski kampaneli sagrađeni su u Italiji krajem 7. st. i bili su okrugli.**



**U doba romanike  
građeni su  
kampaneli  
odvojeni od crkva  
i bili su  
četvrtastog oblika.  
U 12.st. u gotici  
kampaneli su bili  
ukrašavani  
mnoštvom  
vertikalnih linija.**



- **Renesansni kampaneli imaju jednostavne kvadratne osnove. U baroku su kampaneli imali posebne dekoracije.**



- **U suvremenoj arhitekturi zbog novih materijala crkve imaju slobodne oblike.**

# Kampaneli na Braču



- **Najstariji kampanel na Braču je u Milni.**





- Među najljepše ubrajamo kampanel u Pučišćima i Ložišćima



- Građeni su od lijepo oblikovanog Bračkog kamena.

Današnji kampaneli sagrađeni su na ostacima starih ili su stari srušeni i na njihovim mjestima napravljeni novi

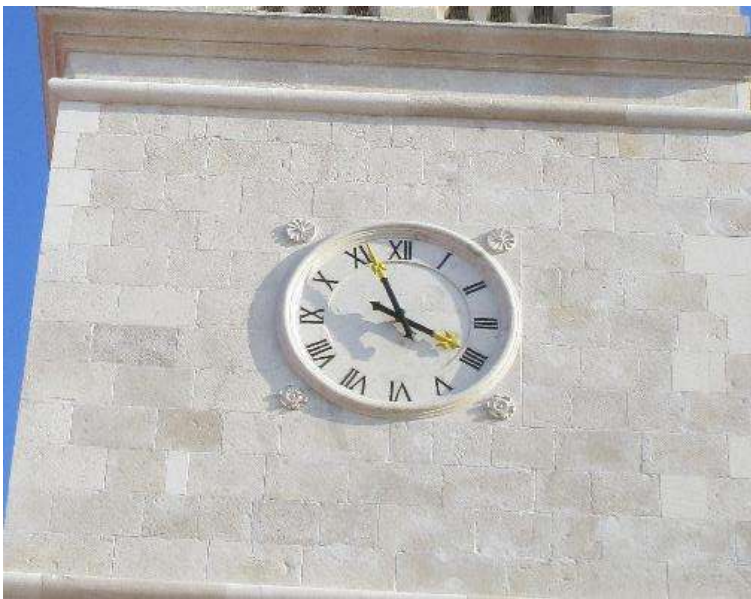


- Imaju od 3 do 5 katova i na vrhu su lođe za zvona ukrašene stupićima, cvijećem, ljudskim glavama ...



- Na svakom katu se nalaze različiti otvori za svjetlo u obliku pravokutnika, bifora, cvijeta i drugih ukrasa.





**Na njima se nalaze satovi koji su uglavnom okrenuti prema zapadu.**





- Ribarima bi kampaneli služili kao orijentiri te bi prema njima bacali parangale

# LOŽIŠĆA



**Zvonik je podigao klesar Matzenika po nacrtu kipara Ivana Rendića godine 1888.**



Zvonik ima neostilske odlike. Iznad lože je lanterna s kamenom kupolom, a u unutrašnjosti su kamene konzolne stepenice što je rijetkost u unutrašnjosti zvonika.



BRATIMI S. IVANA I PAVLA  
SAKUPLJENI U LOZISCIM OD GOD. MDCCCXXI  
BOGU NA SLAVU DUSAM NA SPASENJE  
SVOJIM PRINOSIMA SVOJIM RUKAMA  
CRKVI-ZUPNICI STAN. GROBISTE PODIGOSE  
RAD SVOJIM ZVONIKOM ZAVEŠISE  
PO NACRTU ZEMLJAKA IVANA RENDIČA  
JUBILARNE XL GODINE VLADANJA NIEGOVA VELESANS  
CARA I KRALJA FRANE JOSIPA

DA TOLIKOG DOBA TOLIKOG BOGOLJUBNOG TRUDA  
USTOMENA U POTOMSTVU OSTANE  
DNE XVIII KOLOVOZA MDCCCLXXIX  
OVE PLOČU POSTAVISE

# Milna



**Elegantni visoki zvonik stariji je od župne crkve.**



- **Po oblikovanju se pripisuje radionici Tripuna Bokanića iz početka 17. st. Rastvoren je sa dvije lođe s biforama.**



- Ključni kamen na sredini lukova su isklesane ljudske glave. Na uglovima su vitke piramidice.

# Sutivan



- **Zvonik je započeo Petar Pavao Bruttapele oko 1800. godine. Nastavio ga je njegov sin Andrija**



- Na vrhu je četvrtasta loža s poligonalnom lanternom te ožbukana lukovica s kamenim rebrima.




# SUPETAR



**Najstariji kampanel bio je na preslicu i izgrađen je 1627. g. sa dva zvona. Godine 1730. kad je građena nova crkva izgradio se i novi kampanel koji je bio na južnoj strani crkve. Jer je bio samo malo veći od srednje lađe crkve, a završavao je ložom pod niskim četveroslivnim krovom.**





D. O. M.  
ESPENSIS  
UNIVERSITATIS  
A. D.  
MDCCLXI

A rectangular stone inscription with a decorative border, set into a wall. The text is in Latin and commemorates the University of Zagreb.

**Crkva Uznesenja  
Marijina  
obnovljena je  
1888., a sadašnji  
kampanel  
građen između  
1861. do 1876.  
godine**



VIRGINI DEIPARAE  
PRAECIPUA CURA OPTIME MERITI ECCLESIAE HUIUS PARROCHII  
JOSEPHI TOMIC  
VIGILANTIQUE PROCURATORE  
GIORGIO BEROS  
OBLATIONIBUS PRIVATORUM ADJECTIS  
E FUNDAMENTIS HAEC TURRIS EXSTRUCTA  
POTESTAS TAMEN HUIUS LOCI  
JOANNES MARIA BALLARIN  
SVO AERE  
SUPERIOREM EJUS PARTEM ERIGENDAM CURAVIT  
ANNO DNI MDCCLXXVI

A rectangular stone inscription with a decorative border, set into a wall. The text is in Latin and commemorates the construction of the church bell tower.



# POSTIRA

**Dio kampanela do lože sa zvonima sagrađen je ranije. Loža za zvona i završna piramida sagrađeni su 1815. godine.**



**Posebnost ovog kampanela je loža sa visokim nadozidom (atika) te poligonalnom piramidom s akroterijima.**



# DOL

**Ovaj kampanel  
sagrađen je prije  
župne crkve što se  
vidi po stilu gradnje.**



**Zvonik je sagrađen 1866. kao puni kubus sa ložom i četverostrešnim plitkim krovom.**



# NEREŽIŠĆA

**Masivni kameni  
kampanel na  
jugoistočnoj strani  
župne crkve Gospe  
Karmelske gradio je  
Ignacije Macanović  
između 1746. i 1750.  
godine**



**Ima dva kata  
lođe rastvorene  
sa triforama sa  
lučnim  
završetcima.  
Iznad bogato  
profiliranog  
vijenca je visoka  
piramida.**

# DONJI HUMAC

**Humčanski zvonik ima izrazite barokne oblike. Gradio ga je također Ignacije Macanović od 1744. do 1766. . Iznad skošenog podnožja je puni zidani korpus.**







**Na završnoj loži su četiri bifore i kupola u obliku lukovice sa osam kamenih rebara i ožbukanim stijenkama.**

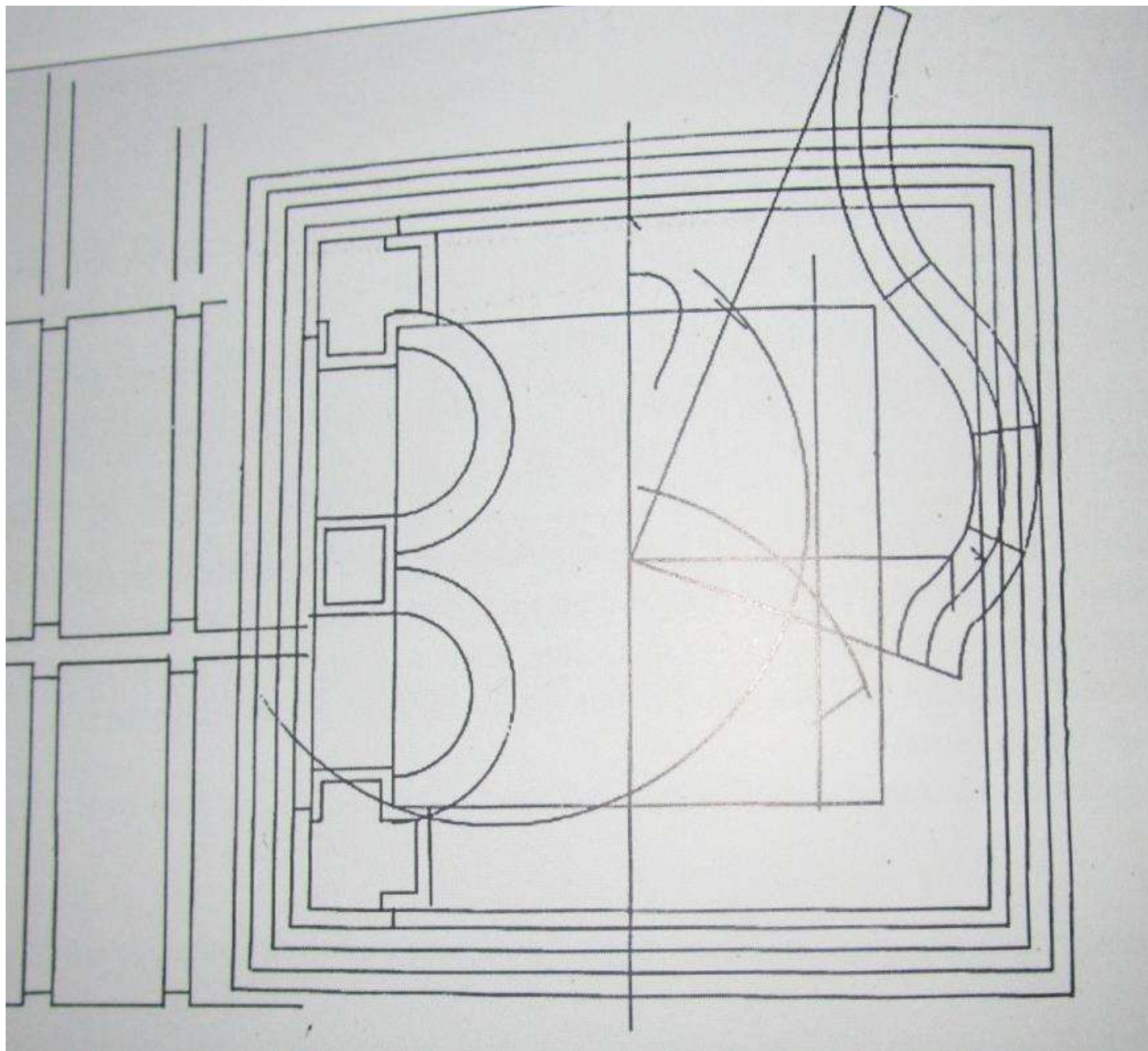
# PUČIŠĆA



**Kampanel se počeo graditi. 1627.g. Sagrađen je trup zvonika, ali nije bilo kupole. Kupola je završena 1631.g. Prvi kampanel gradili su Bokanići.**



**Nakon proširenja crkve 1750. srušen je prvi kampanel i sagrađen je ovaj, novi. Završen je 1769. godine, a gradio ga je Ignacije je Macanović.**



**Nacrt kupole  
nalazi se na  
podu župne  
crkve.**



# PRAŽNICA

**Crkva sv. Antuna  
Opata je proširena  
između 1802. i  
1885. Zvonik je  
oblikovan sa  
lukovicom po uzoru  
na pučiški.**



# GORNJI HUMAC

Zvonik je četvrtasti  
puni sa plitkim  
četverostrešnim  
krovom, a podignut je  
uz crkvu sv. Nikole u  
18. st.



# **ZVONA NA KAMPANELIMA**





# Jutarnja zdravo Marija







**Veliki zvon  
– Zdravo  
Marija**



**Zvono - Skula**



**Svečano  
zvonjenje**

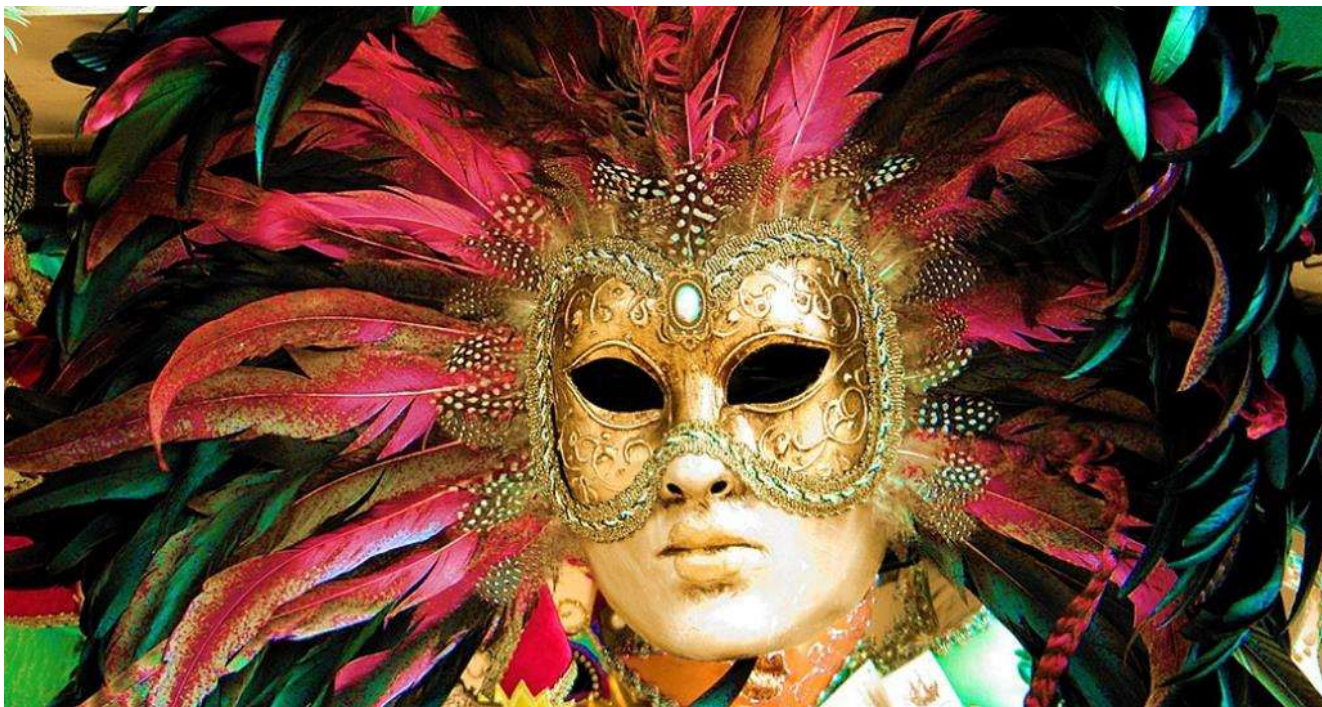


**Mrtvački  
zvon**

# AndĚlski zvon



# Pokladni zvon







**Zvono na  
neveru**



# Zvono na neveru





# ZANIMLJIVOSTI





**Većina Bračkih zvona je iz ljevaonice „Fratelli de Poli” iz Vittorio Veneta u Italiji. Zvona u Milni su iz ljevaonice „Zvonoglas” iz Maribora.**



**Pučiška zvona su iz ljevaonice Jakova Cukrova iz Splita.**



**Za vrijeme Austro-Ugarske vladavine skidala su se zvona sa kampanela za izradu topova. Ostavljalo se samo jedno zvono.**

# Zvona datiraju iz dvadesetih godina dvadesetog stoljeća





**Postirska zvona datiraju iz 1983.  
godine**





**Zvono na  
kampanelu u  
Donjem Humcu  
postavljeno je 2016.  
godine u spomen na  
godinu milosrđa.**

# DAROVATELJI

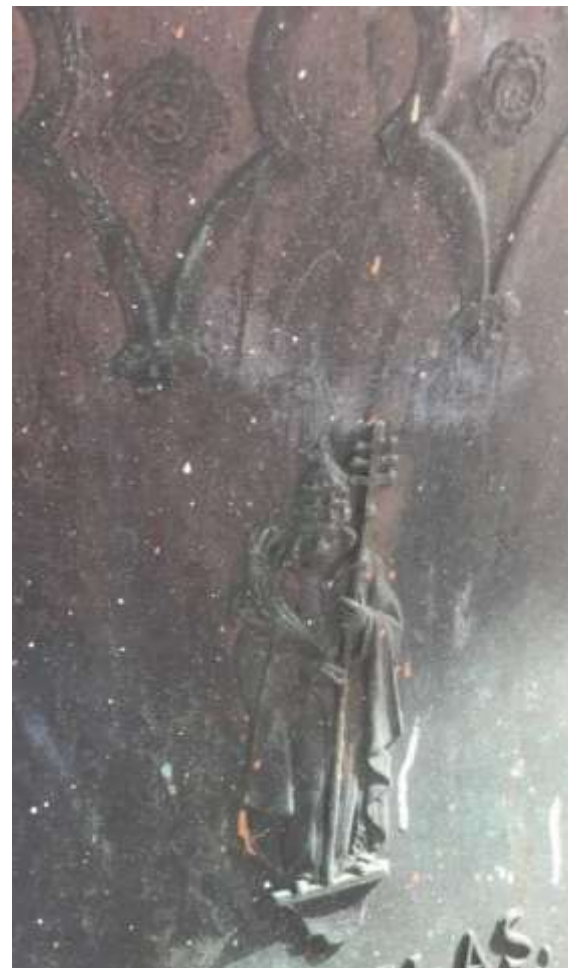


# NATPISI NA NEKIM ZVONIMA





# ZAŠTITNICI ŽUPE NA ZVONIMA

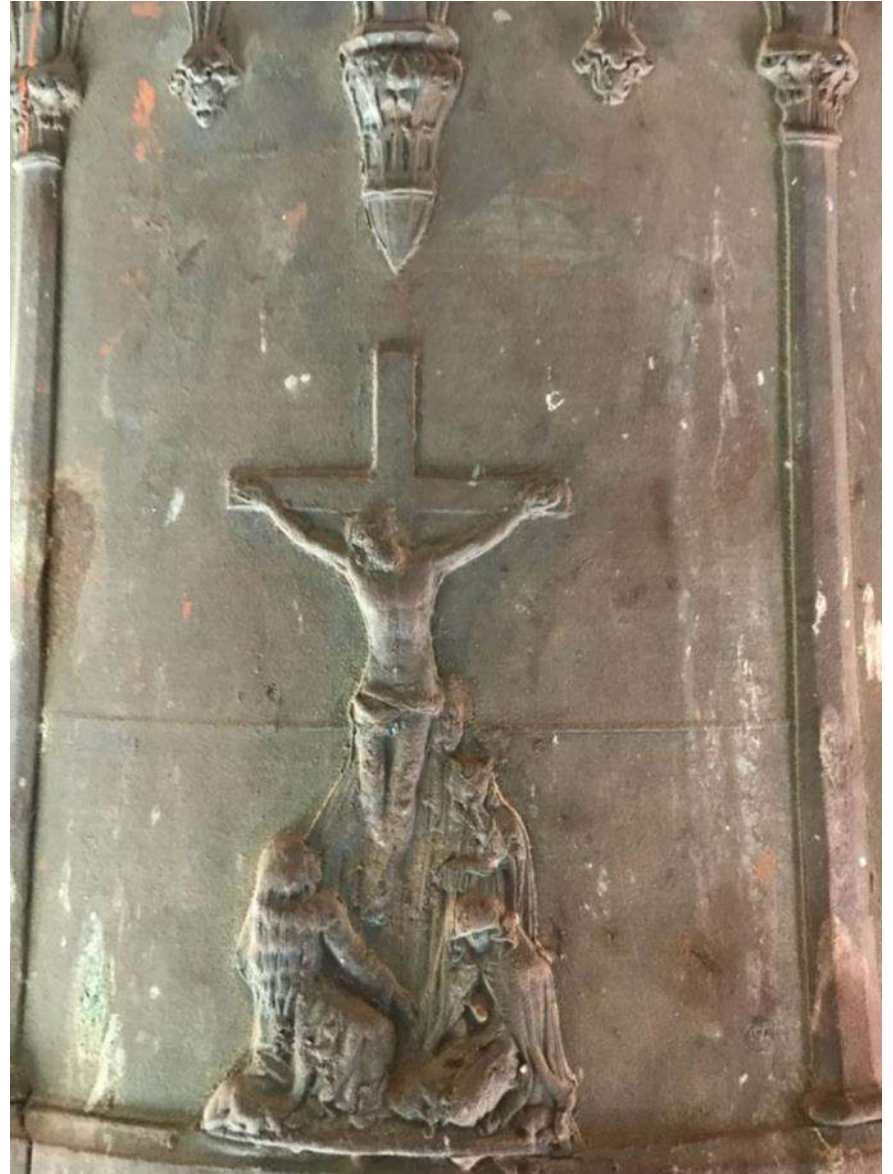














Sudjelovali: Ive Bauk,

Duje Mihaić,

Dario Eterović,

Karmelo Radić,

Vid Šušnjar,

Ivan Eterović,

voditeljica s. Danijela Mihić

